

HISTORIENS VINGSLAG

Red. Arne Johansson Kerstin Åhström

Indalselven.

Sillre såg i slutet av 1800-talet. Förmodligen hade lite ändrats sedan båtкатаstrofen 1785.

Sillre, Liden.

Katastrofen i Sillreforsen

Båtolyckan på Midsommardagen den 24 juni 1785

På Midsommardagen den 24 juni 1785 inträffade i Sillreforsen en olycka, som ifråga om omkomna människor är den största någonsin inom Indalen. Att en så stor katastrof, kan gå så spårlost förbi och på så kort tid falla i glömska, är en gåta. En förfrågan, i Sillre med omnejd, visade att olyckan var ökad.

Gunilla Åsén Zetterlund forskade över markskador efter Vild Hussens tömning av Ragundasjön. Hon gjorde då upptäckten att ovanligt många hade drunknat 1785. Vid det fortsatta arbete kunde hon konstatera att en båtolycka var orsaken. Gunillas forskning är

ett jättejobb, som lämnar viktig information till framför allt Sillreborna. Det är i huvudsak Gunillas uppgifter, som ligger till grund för den här artikeln. Men riktigheten är kontrollerad. Forskningen gav följande resultat: 11 direkt omkomna genom drunkning. Ytterligare en, kanske två, dog som en följd av olyckan.

Man skulle med båt färdas från Sillre till kyrkan i Liden. Året var 1785 och det var alltså frågan om en färd till den gamla kyrkan i Liden. Vid midsommartiden brukade vattenståndet i Indalsälven, på grund av fjällfloden, vara som högst. Det kunde röra sig om tre till fyra meter över normalvattenståndet. När man stu-

derar listan över dom omkomna, kan man dra slutsatsen att ett fåtal, kanske ingen, hade kunskap om hur man färdades i Sillreforsen.

Var båtturen började vet vi inte. Men eftersom

kvinnorna. Enligt traditionen valde han att rädda sin mor. Detta styrks av anteckningar i dödsboken. Modern dog senare samma år den 11 oktober, innan hon fyllt 60 år. Kanske var hon det 13:e offret för båtolyckan. Det är

många bodde "yst" i byn och att frun till sågverksinspektoren på Sillresåg var med, så startade man förmodligen vid sägen eller i Sandris. Eftersom så många som elva personer omkom, så måste det ha varit minst två båtar. Man vet inte heller hur många som lyckades rädda sig i land. Förmodligen valde man fel spår och kom för nära södra stranden, där det vid högvatten var gropigt.

Det var midsommar och om det fanns alkohol inblandad vet vi inte. Dom, som drunknade var i huvudsak damer, som vid den tiden inte umgicks med alkohol. Damerna var 10 stycken, endast en var man, den 78 årige Hindrik Isaksson.

Med på en av båtarna fanns Per Persson, hans hustru Sara Simonsdotter och Per Perssons mor Brita Persdotter. Per kunde endast rädda en av

märkligt att så många damer ger sig ut på en så pass äventyrlig resa på egen hand. Troligare är,

Gunilla Åsén Zetterlund med del av utställningen på Lögdö Bruk.

att det fanns ett antal män med, men att dom lyckades klara sig i land. Om detta vet vi dock ingenting.

Socialt var det här ett dräpslag för en så liten by. Fyra var småbarnsmammor. Här är dom omkomna:

Hindrik Isaksson. 78 år. Begravd den 16 oktober. Av en familj, på man, hustru och fem barn fanns nu endast en, sonen Jon i livet. Jons hustru Carin var även hon med bland dom omkomna.

Maria Hindriksdotter. 24 år. Hindriks dotter. Begravd den 16 oktober.

Ingeborg Jonsdotter. 38 år. Gift med Pehr Ers-son. Begravd den 22 oktober.

Sara Simonsdotter. 37 år. Gift med Pehr Pers-son. Hittades och begravdes den 2 oktober.

Katarina (Karin) Carlsdotter. 30 år. Gift med Jon Persson. Begravd den 22 oktober.

Sara Jonsdotter. 24 år. Sondotter till Hindrik Isaksson. Hittades först. Begravdes den 17 juli. Carin(Catarina) Jonsdotter. 15 år. Syster till Sara. Begravd den 16 oktober.

Annica Jonsdotter. 20 år. Piga hos Pär Wincentson. Begravdes den 17 juli.

Ingri Hindriksdotter från Hullsjön. 22 år. Piga. Ingri hittades i Indal. Begravning okänd.

Ingeborg Birgitta Ersdotter. 19 år. Uppgifter saknas.

Maria Jonsdotter. 38 år. Inspektör Norsteins hus-tru. Begravd den 28 augusti med sin son Johan. Marias son Johan f. 1785- 05- 08. Avled 25 da-gar efter mammans bortgång. Endast 10 veckor gammal.

Brita Persdotter, som räddades av sin son, avled drygt fyra månader senare, kanske även hon ett offer för båtolyckan.

Fotnot. Gunilla Åsén Zetterlund, född 1946, kommer från Sörberge i Timrå. Hon har sina rötter i Liden. Mamman hette Berta Zellin från Bodaskogen i Järkvissle. Gunilla är ättling till en av dom omkomna, Sara Simonsdotter. Gunillas morfars far kom från Silire och hette Per Persson. Av dom, som idag bor i Silire, är

dom flesta ättlingar till någon eller några av dom omkomna.

Gunilla har godkänt att vi utnyttjat hennes forskning och att det får publiceras.

Liden i maj 2003. *Sven Söderqvist* (Kusin till Gunilla och släkt med Sara Simons-dotter).

Kommentar

Det inträffade flera dramatiska händelser vid Silire såg i slutet av 1700-talet. Förutom båtкатаstrofen i Sillreforsen den 24 juni 1785 så hade dammen gett vika i Brudsjön 3 år tidigare, nämligen natten mot den 23 maj 1782 pga den stora värfloden i Kvarnån. Två kvinnor drunknade och de materiella skador blev mycket stora. Elva år senare var nästa katastrof ett faktum. Den nybyggda finbladiga sägen fördes bort av vattenmassorna den 6 juni 1796, som ett resultat av Vilhussens tömning av Ragundasjön och Döda fallets bildande.

Gunilla Åsén Zetterlunds uppsats i Etnologi, fortsättningskurs C vid Uppsala Universitet våren 1986 benämnd – Bortskuren mark, om bönder i Liden under senare 1700-talet – behandlar översvämningseffekterna av Ragunda sjöns tömning. Den omfattande utredningen har hon sammanfattat på ett pedagogiskt sätt på ett antal skärmar, som nu finns att beskåda på Lögdö Bruk.

Förhoppningsvis kommer Lidens Tidning att kunna återkomma till Gunillas intressanta utredning vad det lider.

Arne Johansson

Lidens Grundad 1956
Hembygdsförening

Lidenvägen 51, 860 41 Liden, 0692 - 100 27

www.lidenshembygdsforening.com